

לעילוי נשמת
שלום בן משה

התנ"ך עם מפרשים, מסודרים ומנוקדים
The Tanach with commentaries, Organized and Vowelized

ספר יהושע
גליון י"א

יהושע
פרק כ"א

קָהַת וַיְהִי עֲרֵי גֹרְלָם מִמַּטֵּה אֶפְרַיִם:

כא וַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת-עֵיר מִקְלַט הָרֹצֵחַ אֶת-שִׁכְמָה וְאֶת-מִגְרָשָׁה בְּהַר אֶפְרַיִם וְאֶת-גִּזְרָה וְאֶת-מִגְרָשָׁה:

כב וְאֶת-קִבְצִים וְאֶת-מִגְרָשָׁה וְאֶת-בֵּית חוֹרֶן וְאֶת-מִגְרָשָׁה עָרִים אַרְבַּע:

כג וּלְמַטֵּה-דָן אֶת-אֶלְתָּקָא וְאֶת-מִגְרָשָׁה אֶת-גִּבְתֹּן וְאֶת-מִגְרָשָׁה:

כד אֶת-אֵילֹן וְאֶת-מִגְרָשָׁה אֶת-גַּת-רַמּוֹן וְאֶת-מִגְרָשָׁה עָרִים אַרְבַּע:

כה וּמִמַּחְצֵית מַטֵּה מְנַשֶּׁה אֶת-תַּעֲנֹד וְאֶת-מִגְרָשָׁה וְאֶת-גַּת רַמּוֹן וְאֶת-מִגְרָשָׁה עָרִים שְׁתַּיִם:

כו כָּל-עָרִים עָשָׂר וּמִגְרָשֵׁיהֶן לַמִּשְׁפָּחוֹת בְּנֵי-קָהַת הַגּוֹתְרִים:

כז וּלְבְנֵי גֵרְשׁוֹן מִמִּשְׁפַּחַת הַלְוִיִּם מִחֲצֵי מַטֵּה מְנַשֶּׁה אֶת-עֵיר מִקְלַט הָרֹצֵחַ אֶת-גּוֹלָן בְּבִשׁוֹן וְאֶת-מִגְרָשָׁה וְאֶת-בְּעֵשְׂתָרָה וְאֶת-מִגְרָשָׁה עָרִים שְׁתַּיִם:

כח וּמִמַּטֵּה יִשׁוּשָׁר אֶת-קִשְׁיוֹן וְאֶת-מִגְרָשָׁה אֶת-דְּבָרַת וְאֶת-מִגְרָשָׁה:

כט אֶת-יְרֵמוֹת וְאֶת-מִגְרָשָׁה אֶת-עֵין גַּנִּים וְאֶת-מִגְרָשָׁה עָרִים אַרְבַּע:

ל וּמִמַּטֵּה אֲשֵׁר אֶת-מִשְׁעָל וְאֶת-מִגְרָשָׁה אֶת-עֵבְדוֹן וְאֶת-מִגְרָשָׁה:

לא אֶת-חֶלְקַת וְאֶת-מִגְרָשָׁה וְאֶת-רְחֵב וְאֶת-מִגְרָשָׁה עָרִים אַרְבַּע:

לב וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי אֶת-עֵיר מִקְלַט הָרֹצֵחַ אֶת-קֹדֶשׁ בְּגִלְיָל וְאֶת-מִגְרָשָׁה וְאֶת-חַמַּת דָּאָר וְאֶת-מִגְרָשָׁה וְאֶת-קֶרְתָּן וְאֶת-מִגְרָשָׁה עָרִים שְׁלֹשׁ:

לג כָּל-עָרֵי הַגָּרְשָׁנִי לַמִּשְׁפָּחוֹת שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה עֵיר וּמִגְרָשֵׁיהֶן:

לד וּלְמִשְׁפַּחַת בְּנֵי-מְרָרִי הַלְוִיִּם הַגּוֹתְרִים

יהושע
פרק כ"א

י וַיְהִי לְבְנֵי אֶהֱרֹן מִמִּשְׁפַּחַת הַקֹּהֲנִי מִבְּנֵי לְוִי פִי לָהֶם הָיָה הַגּוֹרֵל רְאִישׁוֹנָה:

מצודת דוד: ויהי לבני אהרן ממשפחות הקהתי - אשר היו ממשפחות הקהתי. פי להם היה הגורל ראישונה - רוצה לומר: לפי שבא להם הגורל ראשונה, לזה לקחו ראשונה, ולא בעבור מעלת הכהונה.

יא וַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת-קִרְיַת אַרְבַּע אָבִי הַעֲנוּק הַיָּא חֶבְרוֹן בְּהַר יְהוּדָה וְאֶת-מִגְרָשָׁה סְבִיבְתֶיהָ:

יב וְאֶת-יִשְׁזָה הָעֵיר וְאֶת-חֲצַרְיָה גִתֵּנוּ לְכָל־בְּנֵי-יִפְנָה בְּאַחְזָתוֹ:

מצודת דוד: נתנו לכלב בן יפנה באחזתו - בחלק נחלתו.

יג וּלְבְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן נָתַנוּ אֶת-עֵיר מִקְלַט הָרֹצֵחַ אֶת-חֶבְרוֹן וְאֶת-מִגְרָשָׁה וְאֶת-לִבְנָה וְאֶת-מִגְרָשָׁה:

מצודת דוד: ולבני אהרן הכהן נתנו את כל מספר הערים האלה.

יד וְאֶת-יְתָר וְאֶת-מִגְרָשָׁה וְאֶת-אֲשֶׁת־מֵעַ וְאֶת-מִגְרָשָׁה:

טו וְאֶת-חֶלְזָן וְאֶת-מִגְרָשָׁה וְאֶת-דְּבָרַת וְאֶת-מִגְרָשָׁה:

טז וְאֶת-עֵין וְאֶת-מִגְרָשָׁה וְאֶת-יִטָּה וְאֶת-מִגְרָשָׁה אֶת-בֵּית שֹׁמֵשׁ וְאֶת-מִגְרָשָׁה עָרִים תְּשַׁע מֵאֵת שְׁנֵי הַשְּׁבַטִים הָאֵלֶּה:

יז וּמִמַּטֵּה בְנִמִּין אֶת-גִּבְעוֹן וְאֶת-מִגְרָשָׁה אֶת-גִּבְעָה וְאֶת-מִגְרָשָׁה:

יח אֶת-עֲנַתוֹת וְאֶת-מִגְרָשָׁה וְאֶת-עֶלְמוֹן וְאֶת-מִגְרָשָׁה עָרִים אַרְבַּע:

יט כָּל-עָרֵי בְנֵי-אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה עָרִים וּמִגְרָשֵׁיהֶן:

כ וּלְמִשְׁפַּחַת בְּנֵי-קָהַת הַלְוִיִּם הַגּוֹתְרִים מִבְּנֵי

יהושע פרק כ"א - כ"ב

ד מאת מטה זבולו את־יקנעם ואת־מגרשה את־קרתה ואת־מגרשה:

ה את־דמנה ואת־מגרשה את־נהלל ואת־מגרשה ערים ארבע:

ו וממטה־גד את־עיר מקלט הרצח את־רמת בגלעד ואת־מגרשה ואת־מתנים ואת־מגרשה:

ז את־חשבוך ואת־מגרשה את־יעזר ואת־מגרשה פל־ערים ארבע:

ח פל־הערים לבני מררי למשפחתם הגותרים ממשפחות הלויים ויהי גורלם ערים שתים עשרה:

ט פל ערי הלויים בתוך ארצות בני־ישראל ערים ארבעים ושמונה ומגרשיהן:

י תהינה הערים האלה עיר עיר ומגרשיהן סביבתיהן כן לכל־הערים האלה:

מצודת דוד: תהינה הערים האלה - להלויים. עיר עיר ומגרשיהן סביבתיהן - לכל עיר ועיר ומגרשיהן סביבותיהן.

יא ויתן יהוה לישראל את־כל־הארץ אשר נשבע לתת לאבותם וירשיה וישבו בה:

יב ויבנה יהוה להם מסביב ככל אשר־נשבע לאבותם ולא־עמד איש בפניהם מכל־איביהם את פל־איביהם נתן יהוה בידם:

מצודת דוד: ויבנה ה' להם מסביב - נתן להם מנוחה מסביב ולא נתגרו בהם הגוים. ולא עמד - לא נתקיים.

יג לא־נפל דבר מכל הדבר הטוב אשר־דבר יהוה אל־בית ישראל הכל בא:

יד אז יקרא יהושע לראובני ולגדי ולחצי מטה מנשה:

טו ויאמר אליהם אתם שמרתם את פל־אשר צוה אתכם משה עבד יהוה ותשמעו בקולי לכל אשר־צויתי אתכם:

מצודת דוד: את כל אשר צוה אתכם משה - שתעברו חלוצים לפני בני ישראל למלחמה.

טז לא־עזבתם את־אחיכם זה ימים רבים עד היום הזה ושמרתם את־משמרת מצות יהוה אליהם:

יהושע פרק כ"ב

ד ועתה הניח יהוה אליהם לאחיהם כאשר דבר להם ועתה פנו ולכו לכם לאהליכם אל־ארץ אחוזתכם אשר ו נתן לכם משה עבד יהוה בעבר הירדן:

מצודת דוד: ועתה הניח ה' אליהם לאחיהם - נתן להם מקום מנוחה. ועתה פנו ולכו וגו' - פנו מכאן ולכו וכו'.

ה רק ו שמרו מאד לעשות את־המצוה ואת־התורה אשר צוה אתכם משה עבד־יהוה לאהבה את־יהוה אליהם וללכת בכל־דרכיו ולשמור מצותיו ולדבקה־בו ולעבדו בכל־לבבכם ובכל־נפשכם:

מצודת דוד: רק שמרו מאד - אף אם תרחיקו ממשכן ה'.

ו ויברכם יהושע וישלחם וילכו אל־אהליהם:

ז ולחצי ו שבט המנשה נתן משה בבשן ולחציו נתן יהושע עם־אחיהם מעבר בעבר הירדן גמה וגם כִּי־שלחם יהושע אל־אהליהם ויברכם:

מצודת דוד: ולחצי שבט המנשה נתן משה בבשן - בזה יתן טעם למה היה רק חצי שבט המנשה עם בני ראובן ובני גד. וגם כי שלחם יהושע - רוצה לומר: וגם זאת דבר להם כאשר שלחם, והוא הדבר הנאמר במקרא שלאחריו.

ח ויאמר אליהם לאמר בנכסים רבים שובו אל־אהליכם ובמקנה רב־מאד בכסף ובזהב ובנחשת ובברזל ובשלמות הרבה מאד חלקו שלל־איביכם עם־אחיכם:

מצודת ציון: בנכסים - זה הלשון ידוע בדברי רבותינו זכרונם לברכה, כלול בה זהב וכסף וכלים ומקנה וכו', וכן "עשר ונכסים (קהלת ה:יח)". ובשלמות - ובבגדים, ויתהפך משמלה שלמה, כמו מכבש כשב.

מצודת דוד: ויאמר אליהם - לבני ראובן ולבני גד ולחצי שבט מנשה. חלקו שלל איביכם עם אחיהם - הם אשר נשארו בעבר הירדן לשמור הנשים והטף והרכוש.

ט וישבו וילכו בני־ראובן ובני־גד ונחצי ו שבט המנשה מאת בני ישראל משלה אשר בארץ־כנען ללכת אל־ארץ הגלעד אל־ארץ אחוזתם אשר נאחזו־בה על־פי יהוה ביד־משה:

יהושע פרק כ"ב

יד **הַמַּעֲטִילְנוּ אֶת־עֵינֵינוּ פְּעוּר אֲשֶׁר לֹא־הִטְהַרְנוּ מִמֶּנּוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיְהִי הַגִּגָּף בַּעֲדַת יְהוָה:**

מצודת דוד: **הַמַּעֲטִילְנוּ** - רוצה לומר: וכי העון שבידנו מאז האם קל הוא. **עֵינֵינוּ פְּעוּר** - העון שעבדו לפעור. **אֲשֶׁר לֹא הִטְהַרְנוּ מִמֶּנּוּ** - רוצה לומר: לא נתכפר מכל וכל. **וַיְהִי הַגִּגָּף בַּעֲדַת ה'** - אף באלו שלא חטאו היה הגגף על שלא מיחו.

יח **וְאַתֶּם תֵּשְׁבוּ הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְהוָה וְהָיָה אִתְּם תִּמְרָדוֹ הַיּוֹם בְּיְהוָה וּמִחֵר אֶל־כָּל־עַדַּת יִשְׂרָאֵל יִקְצֹף:**

מצודת ציון: **וּמִחֵר** - יש מחר שהוא לאחר זמן רב, וכן "כי ישאלך בנך מחר (שמות י"ג:ד)".

מצודת דוד: **אִתְּם תִּמְרָדוֹ** - ואנו הלא נקיים אנחנו מזה העון. **וּמִחֵר** - רוצה לומר: לאחר זמן בעת התשלומין, יקצוף ה' על כולם על שלא מיחו, ונהיה כולם נלקים על ידו. אם כן, בעל כרחנו צריכין אנו למחות בידכם.

יט **וְאִךְ אִם־טִמְאַה אֶרֶץ אַחֲזַתְכֶם עֲבְרוּ לָכֶם אֶל־אֶרֶץ אַחֲזַת יְהוָה אֲשֶׁר שְׁכַנ־שָׁם מִשְׁכַּן יְהוָה וְהֶאֱחִזּוּ בְּתוֹכְנוּ וּבִיהוּתָהּ אֶל־תִּמְרָדוֹ וְאַתְּנוּ אֶל־תִּמְרָדוֹ בְּבִגְדֵיכֶם לָכֶם מִזְבַּח מִבְּלַעֲדֵי מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:**

מצודת ציון: **וְאַתְּנוּ** - ענינו כמו ובנו. **מִבְּלַעֲדֵי** - ענינו כמו זולת, וכן "בלעדי רק אשר אכלו הנצרים (בראשית י"ד:כד)".

מצודת דוד: **וְאִךְ אִם טִמְאַה אֶרֶץ אַחֲזַתְכֶם** - אם בעיניכם טמאה ארץ אחזתכם לפי שאין המשכן שם, ובעבור זה תחשבו לומר שאין השגחת המקום עליכם רק על ידי אמצעות השר השורר, ואילו תעשו המזבח לעולה זובח. **עֲבְרוּ לָכֶם אֶל אֶרֶץ אַחֲזַת ה'** - הלא זאת עשו: עברו הנה והאחזו נחלה בתוכנו. **וּבְה' אֶל תִּמְרָדוֹ** - כי גם בדבר זה יחשב למורד בה'. **וְאַתְּנוּ אֶל תִּמְרָדוֹ** - כי הואיל ועל ידכם יבוא הקצף על כולנו, הרי הוא כאלו מרדתם בנו. **בְּבִגְדֵיכֶם** - במה שבניתם.

כ **הֲלוֹא ׀ עָבְדוּ בְּיַדְךָ מֵעַל מֵעַל בְּחָרָם וְעַל־כָּל־עַדַּת יִשְׂרָאֵל הָיָה קִצְפָּךָ וְהוּא אִישׁ אֶחָד לֹא גֹעַ בְּעוֹנוֹ:**

מצודת דוד: **לֹא גֹעַ בְּעוֹנוֹ** - תחסר מלת לבד, ורוצה לומר: אף שהיה רק איש אחד ואין בדבר חלול ה', מכל מקום לא גוע הוא לבד כי הקצף היה על כולם.

יהושע פרק כ"ב

יא **וַיָּבֹאוּ אֶל־גְּלִילוֹת הַיַּרְדֵּן אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיִּבְנוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וַחֲצִי שִׁבְטֵי הַמְּנַשֶּׁה שֵׁם מִזְבַּח עַל־ הַיַּרְדֵּן מִזְבַּח גְּדוֹל לַמְּרָאָה:**

מצודת ציון: **עַל** - אצל.

מצודת דוד: **אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן** - רוצה לומר: בשפת הירדן המערבי שהוא מארץ כנען. **מִזְבַּח גְּדוֹל לַמְּרָאָה** - רוצה לומר: להיות למראה עינים, לא לעולה זובח.

יב **וַיִּשְׁמְעוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְאֹמֶר הִנֵּה בָנוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וַחֲצִי שִׁבְטֵי הַמְּנַשֶּׁה אֶת־הַמִּזְבֵּחַ אֶל־מוֹלֵ אֶרֶץ כְּנָעַן אֶל־גְּלִילוֹת הַיַּרְדֵּן אֶל־עֵבֶר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:**

יג **וַיִּשְׁמְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְהִלוּ כָּל־עַדַּת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שְׁלֵה לְעֹלוֹת עֲלֵיהֶם לְצַבָּא:**

מצודת ציון: **לְצַבָּא** - כמו בצבא, ובאה הלמ"ד במקום הבי"ת, וכן "וּנְפְלוּ לְפָנֶיכֶם לְחָרֹב (ויקרא כ"ו:ז)", ומשפטו בחרב.

מצודת דוד: **לְעֹלוֹת עֲלֵיהֶם לְצַבָּא** - אם לא יתקנו את אשר עותו, כי הם חשבו שעשאוהו לעולה זובח.

יד **וַיִּשְׁלְחוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי־רְאוּבֵן וְאֶל־בְּנֵי־גָד וְאֶל־חֲצִי שִׁבְטֵי־מְנַשֶּׁה אֶל־אֶרֶץ הַגִּלְעָד אֶת־פִּינְחָס בֶּן־אֱלֵעָזָר הַכֹּהֵן:**

מצודת דוד: **וַיִּשְׁלְחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** - טרם עלו לצבא שלחו להוכיחם, כי אולי ישובו.

יז **וַעֲשֶׂרֶה נְשִׂאִים עִמּוֹ נְשִׂיא אֶחָד נְשִׂיא אֶחָד לְבֵית אָב לְכָל מִשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְאִישׁ רֹאשׁ בֵּית־אֲבוֹתָם הֵמָּה לְאַלְפֵי יִשְׂרָאֵל:**

מצודת דוד: **וְאִישׁ רֹאשׁ בֵּית אֲבוֹתָם הֵמָּה לְאַלְפֵי יִשְׂרָאֵל** - כל אחד מעשרה הנשיאים היה הראש לבית אבותם, והמה היו הראשים לכל אלפי ישראל.

יט **וַיָּבֹאוּ אֶל־בְּנֵי־רְאוּבֵן וְאֶל־בְּנֵי־גָד וְאֶל־חֲצִי שִׁבְטֵי־מְנַשֶּׁה אֶל־אֶרֶץ הַגִּלְעָד וַיַּזְדַּבְּרוּ אִתָּם לְאֹמֶר:**

כ **כֹּה אָמְרוּ כָּל ׀ עַדַּת יְהוָה מֵהַיַּמֶּעַל הַזֶּה אֲשֶׁר מַעֲלַתֶּם בְּאַלְהֵי יִשְׂרָאֵל לְשׁוּב הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְהוָה בְּבִגְדֵיכֶם לָכֶם מִזְבַּח לְמִרְדְּכֶם הַיּוֹם בְּיְהוָה:**

מצודת ציון: **הַיַּמֶּעַל** - החטא ופשע.

מצודת דוד: **מֵהַיַּמֶּעַל הַזֶּה אֲשֶׁר מַעֲלַתֶּם בְּאַלְהֵי יִשְׂרָאֵל** - רוצה לומר: למה מעלתם בה'. **בְּבִגְדֵיכֶם** - במה שבניתם. **לְמִרְדְּכֶם הַיּוֹם בְּה'** - לעשות בזה מרידה בה'.

יהושע
פרק כ"ב

כד וַיֹּאמֶר נַעֲשֶׂה־נָא לָנוּ לְבָנוֹת אֶת־הַמִּזְבֵּחַ לֹא לַעֲוֹלָה וְלֹא לְזָבַח:

מצודת דוד: וַיֹּאמֶר וגו' - ובעבור זה אמרנו נעשה את זאת לבנות מזבח, אולם לא לעולה וזבח.

כה כִּי עַד הוּא בִּינֵינוּ וּבִינֵיכֶם וּבֵין דְּרוֹתֵינוּ אַחֲרֵינוּ לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת יְהוָה לִפְנֵינוּ בַּעֲלוֹתֵינוּ וּבְזַבְחֵינוּ וּבִשְׁלָמֵינוּ וְלֹא־יֵאמְרוּ בְּנֵיכֶם מִחַר לְבָבֵינוּ אִי־לָכֶם חֶלֶק בְּיְהוָה:

מצודת דוד: כִּי עַד הוּא בִּינֵינוּ וּבִינֵיכֶם - כי רק להיות הוא עד בינינו שגם אנחנו נעבוד את ה', כי גם לנו חלק בו, כי המזבח אשר בינינו דומה הוא למזבח ה', ולזה יחשב לעד. וְלֹא יֵאמְרוּ וגו' - ולא יוכלו עוד לומר כזאת.

כז וַיֹּאמֶר יְהוָה כִּי־יֵאמְרוּ אֲלֵינוּ וְאֶל־דְּרוֹתֵינוּ מִחַר וְאֲמָרוּ רְאוּ אֶת־תְּבִנֹת מִזְבֵּחַ יְהוָה אֲשֶׁר־עָשׂוּ אֲבוֹתֵינוּ לֹא לַעֲוֹלָה וְלֹא לְזָבַח כִּי־עַד הוּא בִּינֵינוּ וּבִינֵיכֶם:

מצודת ציון: תְּבִנֹת - צורת.

מצודת דוד: וַיֹּאמֶר וגו' - בהיות המזבח בנוי, נאמר כאשר יאמרו בניכם כזאת, אז נשיב להם: ראו תבנית המזבח העומד לעד, כי הלא לא נעשה עליו עולה וזבח, ואם לא להיות לעד, על מה נבנה?

כט חֲלִילָה לָנוּ מִמָּוְנוּ לְמַרְד בְּיְהוָה וְלָשׁוּב הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְהוָה לְבָנוֹת מִזְבֵּחַ לַעֲלָה לְמִנְחָה וּלְזָבַח מִלֶּבֶד מִזְבֵּחַ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר לִפְנֵי מִשְׁכְּנוֹ:

מצודת ציון: חֲלִילָה - הוא מלשון חולין וגנאי.

מצודת דוד: חֲלִילָה לָנוּ מִמָּוְנוּ לְמַרְד בְּה' - המרד בה' הוא חולין לנו מצד עצמינו, מבלי דבר התוכחה. מִלֶּבֶד מִזְבֵּחַ ה' אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר לִפְנֵי מִשְׁכְּנוֹ - להיות עוד אחד זולת המזבח אשר לפני משכן ה'.

ל וַיִּשְׁמַע פִּינְחָס הַכֹּהֵן וּנְשֵׂי־אֵי הָעֵדָה וַיִּרְאֵשׁוּ אֶל־פִּי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר אָתּוּ אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבְּרוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גַד וּבְנֵי מְנַשֶּׁה וַיִּיטָב בְּעֵינֵיהֶם:

יהושע
פרק כ"ב

כא וַיַּעֲנוּ בְנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גַד וַחֲצִי שְׁבֵט הַמְּנַשֶּׁה וַיְדַבְּרוּ אֶת־רְאִשֵׁי אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל:

כב אֵל | אֱלֹהִים | יְהוָה אֵל | אֱלֹהִים | יְהוָה הוּא יָדַע אִם־בְּמֶרֶד וְאִם־בְּמַעַל בְּיְהוָה אֲלֵינוּ שִׁיעֲנוּ הַיּוֹם הַזֶּה:

מצודת דוד: אֵל אֱלֹהִים ה' - רוצה לומר: ה' שהוא אל על כל אלהים, והם המלאכים הקרואים אלהים. וכפלו דבריהם לחזק מאמרם. הוּא יָדַע - מאז יודע הוא שלבנו נאמן לפניו. וַיִּשְׂרָאֵל הוּא יָדַע - רוצה לומר: ובהאריך הזמן גם ישראל ידע ויכיר כי כנים אנחנו. אִם בְּמֶרֶד וְאִם בְּמַעַל בְּה' אֵל תּוֹשִׁיעֵנו הַיּוֹם הַזֶּה - הסבו פניהם כלפי מעלה, ואמרו: "אם מעשה המזבח היה במרד ובמעל, אזי אל תושיענו היום הזה, ולא תאריך אפך".

כג לְבָנוֹת לָנוּ מִזְבֵּחַ לְשׁוּב מֵאַחֲרֵי יְהוָה וְאִם־לְהַעֲלוֹת עָלָיו עֹלָה וּמִנְחָה וְאִם־לַעֲשׂוֹת עָלָיו זִבְחֵי שְׁלָמִים יְהוָה הוּא יִבְקֹשׁ:

מצודת דוד: לְבָנוֹת לָנוּ מִזְבֵּחַ לְשׁוּב מֵאַחֲרֵי ה' - רוצה לומר: אם הכוונה היתה לבנות לנו מזבח לשוב מה' וכו'. ה' הוּא יִבְקֹשׁ - אם הכוונה היתה על זאת, אזי יבקש ה' מאתנו וישלם גמול.

כד וְאִם־לֹא מִדְּאָגָה מִדְּבַר עֲשִׂינוּ אֶת־נֹאֵת לֵאמֹר מִחַר יֵאמְרוּ בְּנֵיכֶם לְבָבֵינוּ לֵאמֹר מֵה־לָּכֶם וְלִיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

מצודת דוד: וְאִם לֹא מִדְּאָגָה מִדְּבַר עֲשִׂינוּ אֶת־נֹאֵת זאת - מוסב למעלה, לומר: ואם לא עשינו את זאת מחמת דאגה ופחד מדבר אחר, אזי ה' הוא יבקש. לֵאמֹר - עתה מפרשים דבריהם ואומרים: כי אמרנו פן לאחר זמן יאמרו בניכם וכו'. מֵה לָּכֶם וְלֵה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל - כאילו יאמרו מה לכם לה', ומה לה' לכם, רוצה לומר: אין לכם חלק בה' ולא ה' בכם.

כה וַיִּגְבֹּל גַּת־יְהוָה בִּינֵנוּ וּבִינֵיכֶם בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גַד אֶת־הַיְרֵדֹן אִי־וְלָכֶם חֶלֶק בְּיְהוָה וְהַשְּׁבִיתוּ בְּנֵיכֶם אֶת־בָּבִינוּ לְבִלְתִּי יֵרָא אֶת־יְהוָה:

מצודת ציון: וְהַשְּׁבִיתוּ - בטול ומניעה, כמו "שבת נָגַשׁ (ישעיהו י"ד):".

מצודת דוד: וְהַשְּׁבִיתוּ בְּנֵיכֶם אֶת בָּבִינוּ לְבִלְתִּי יֵרָא אֶת ה' - ובזה ימנעו את בנינו מליראה את ה'.